23.04.2015

“ВКЛОНІМОСЯ ВЕЛИКИМ ТИМ РОКАМ”

Меморіальний комплекс Слави в Харкові

У Харкові в Лісопарку в 1977 році був відкритий прекрасний і величний меморіальний комплекс, комплекс Слави, що увічнив безсмертний і незабутній подвиг радянських громадян у боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками. Місце для розбиття меморіалу було вибране не випадково: у цієї північної межі міста німецькі загарбники страчували і розстрілювали десятки тисяч радянських солдатів, партизан, підпільників, військовополонених і патріотів, що відмовилися підкорятися ворогам.

За часів Другої світової війни жителі Харкова проявили дивовижну сміливість, хоробрість і героїзм. Вони гідно боролися проти гніту завойовників разом з іншими громадянами колишнього Радянського союзу і поклали свої голови на вівтар мирного життя своїх нащадків. На честь цих воїнів і були споруджені три стели з приспущеними литими прапорами, на одній з яких висічений напис, який повинен буде нагадувати нинішньому і прийдешньому поколінням про великий подвиг радянського народу: «у боях за Харків смертю хоробрих пали 186306 радянських воїнів».

У центрі комплексу знаходиться велична стела, що розповідає про страждання, боротьбу і радощі Великої перемоги. Поряд з нею розташована скульптура Мати-батьківщина, застигла в скорботному мовчанні по полеглих у боях воїнах. Біля підніжжя пам'ятника горить Вічний вогонь, а на сірому граніті золотими літерами викладений напис: «Герої не помирають. Вони набувають безсмертя і назавжди залишаються в пам'яті нашій, в звершеннях наших, у великих справах прийдешніх поколінь. Життям своєю нащадки зобов'язані їм».

Промова до Дня Перемоги

Напередодні Дня Перемоги у Другій світовій війні згадаємо своїх дідусів та їхніх товаришів – ветеранів, що здобували для нас, своїх нащадків, можливість жити у вільному світі. Нехай ті страшні дні вже так далеко від нас, але вони були, це наша історія, це фундамент нашого сучасного життя. Нам важко уявити, через що довелося пройти мільйонам людей, що брали участь у тій кривавій, страшній війні. Та давайте будемо пам'ятати – з вдячністю та смутком – про те, як рідні нам та зовсім незнайомі люди віддавали своє життя за Батьківщину, волю, світле майбутнє своїх дітей. Вони щиро сподівалися, що таке горе ніколи не спіткає нас, вони хотіли, щоб війна назавжди лишилася для нас лише спогадом, легендою, тяжким уроком долі та ніколи – нашою дійсністю. Вони ні защо б не хотіли, щоб ми повторили їхній шлях.

Вони нічого в нас не просять. Їх вже небагато лишилося в живих. Це не вони розвязували світові конфлікти, не вони грали в жорстокі політичні ігри, жертвуючи життями людей. Але це вони поклали тому край, врятували нас! І ми мусимо пам'ятати. Тому що пам'ять і вдячність – це все, що ми можемо дати нашим ветеранам. І це зробить кращими нас самих і наш світ.

І незважаючи на всі жертви та страждання День Перемоги – це світлий день. Це день, в який стало зрозумілим, що все це було не дарма, що збулися мрії, що майбутнє – у наших руках. Це день, в який відлік часу можна було б починати спочатку, бо настала нова епоха – волі, миру, можливостей. І за все це ми маємо дякувати їм – нашим ветеранам!

В цьому випуску:

Меморіальний комплекс Слави	1
Її називали «Метеобогом»	2
Подвиг е подвиг...	3
Шкільні святкування	4

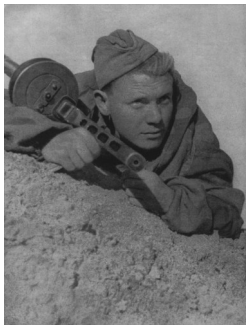

ЇЇ НАЗИВАЛИ «МЕТЕОБОГОМ»

Війна… Майже 70 років минуло з тієї пори, коли пролунав останній постріл. Але коли розмовляєш з ветераном, розумієш – для нього війна – це незагоєна рана, що в серці залишилась назавжди. Героїня нашої розповіді Дидора Лідія Миколаївна.

Під час зустрічі з ветераном Другої-світової війни Дидорою Лідією Миколаївною розумієш, що вона пам’ятає кожен день пережитої трагедії, але не втратила бажання жити, любити та посміхатися людям, стійко переносити труднощі сучасності.

Лідія Миколаївна Дидора (до одруження Снєгірьова Ліда) народилась 14 квітня 1924 року в Росії, в Тамбові. Батьки велику увагу приділяли вихованню єдиної доньки: вона добре навчалась, захоплювалась читанням книжок, займалась спортом, особливо велосипедним. Про війну, що наближалась, звичайно не думала, як і всі її подруги. Війна увірвалась у її життя, у життя її однолітків, перекресливши всі плани на майбутнє. На початок війни Лідія закінчила всього дев’ять класів з відзнакою. Коли молодь міста зібрали на стадіоні для того щоб відправити на будівництво оборонних споруд, Лідія Миколаївна була в перших рядах, тому що знала, що це обов’язок кожного. Після довгої «подорожі у товарняку», коли Ліда вперше побачила смерть, їх повернули додому, де необхідно було закінчити десятий клас. Закінчила Лідія Миколаївна школу у 1942 році, потім за рекомендацією була направлена в школу диверсантів, де вивчала радіосправу, уміння налагоджувати телефонний зв'язок та німецьку мову. Прикладом для дівчат-курсантів було життя Зої Космодем’янської, яка на той час вже була страчена фашистами. На питання: «Чи було страшно?», чесно відповіла: «Дуже страшно, але більше ніж страх було почуття патріотизму та бажання жити так, як жили до війни, без німецьких танків на вулицях, без фашистського свавілля у містах і селах». Не зізнавшись при вступі до школи, що має проблеми з орієнтуванням на місцевості, Лідія Миколаївна не склала іспити по її закінченню, але набуті знання стали в нагоді і на війні, і в мирне життя. Ліда була направлена на навчання до1-го Московського Червонознаменного Воєнного Авіаційного Училища Зв’язку, де замість трьох років навчалась три місяці, отримала спеціальність та звання «сержант технічної служби». Так почався бойовий шлях героїчної людини, Лідії Миколаївни Дидори. Завданням Ліди було визначити погоду для польоту радянських літаків, з чим вона справлялась дуже добре. Недаремно її називали у полку «метеобогом». Поважали дівчину і за веселий характер, вміння підбадьорити льотчиків перед важким завданням. Як

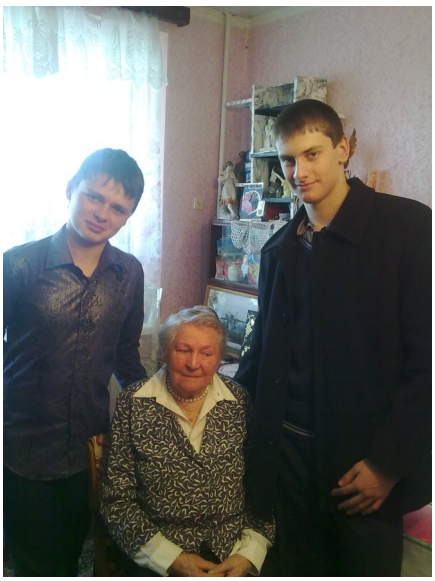

згадує сама Лідія Миколаївна, найстрашніше було проводжати літаки та чекати їхнього повернення, цей час здавався найдовшим. За розповідями Лідії Миколаївни, найстрашнішим було те, що коли екіпаж не повертався із завдання, пілотів більше ніхто не бачив і, навіть, ховати було нікого, чуда не траплялось.

Звістку про перемогу , про капітуляцію Німеччини Ліда зустріла під Берліном, їй було присвоєно звання «гвардії старший сержант». Свого майбутнього чоловіка, героїчного льотчика, Лідія Миколаївна зустріла в Польщі, одружились відразу після перемоги в Білорусії. Прослужила Лідія Миколаївна по закінченню війни ще три роки, а потім разом з чоловіком переїхала до Харкова, де проживає і сьогодні.

Після війни Лідія Миколаївна Дидора обрала ту професію, про яку мріяла зі школи – бібліотекар, любов до книжок пронесла через все життя. Але тепер прагнула влаштовувати зустрічі ветеранів, щоб вони могли донести до молоді події тієї страшної війни, подвиг народу, любов до Батьківщини. Кожного року Лідія Миколаївна їздила на зустріч гвардійців, однополчани і їх діти до сьогоднішнього дня вітають Лідію Миколаївну, пишуть листи з великою повагою за врятоване життя. Вона зберігає листи, книги, подаровані однополчанами, перечитує їх та показує гостям воєнні та повоєнні фото.

Стільки років пройшло після війни, а Лідія Миколаївна розповідає зі сльозами на очах, зрозуміло – скільки пережила ця людина, але не втратила високе звання «Людина». Лідія Миколаївна частий гість нашої школи та шкільного музею.

Чотирнадцятого квітня 2014 року Лідії Миколаївні Дидорі виповнилося дев’яносто років, ми бажаємо їй доброго здоров’я та мирного неба над Батьківщиною.

Долі таких людей мають служити прикладом для сьогоднішніх і майбутніх поколінь, для нашої молоді.

“Подвиг є подвиг...”

Ознайомлюючись зі сторінками історії Другої світової війни, не можна обминути тих, хто зазнав гіркоти нацистського полону.

А з вуст сивого ветерана ллється розповідь про острів Узедом, про відважного радянського льотчика Михайла Девятаєва, про Володю Соколова, Івана Кривоногова, Івана Папулу та інших в'язнів острова. Скільки мук довелося витримати полоненим! Суворий був режим на острові смерті: по 16 годин на добу працювали полонені.

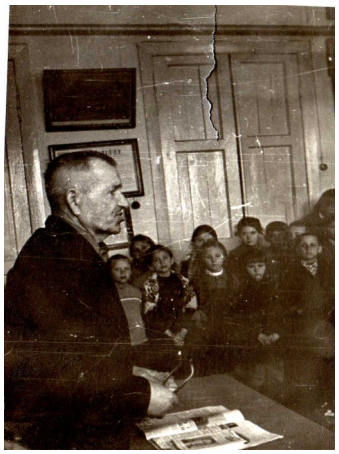

Михайло Олексійович Ємець до полону був комісаром партизанського загону у з’єднанні С. Ковпака, був поранений, потрапив на острів Узедом, де була розташована секретна база ракетних установ та великий аеродром. Живим ніхто з полонених не повинен був залишитись, але прагнення до свободи – більше за страх.

Ось як згадує про табірний режим Михайло Олексійович Ємець:

«Наступила холодна страшна зима. Ще чорнішими стали ліс і море, ще тяжче стало жити ходячим кістякам – в’язням. Тепла немає в тілі, його не дають ні одяг, ні їжа, не гріє барак і постіль, і залишилося тільки дрижати, тулитися в затишку, кутатися в паперові мішки, які підкладали під «мантель», мотати на себе все, що можна. Гріли лише дерев’яні довбанки, які ніколи не намокали і глибоко ховали ноги від негоди. В’язні дякували винахідникові цього взуття, який мимоволі вигадав для них порятунок від морозу, від простуди. Холод особливо дошкуляв вранці, коли до пояса роздягнений вибігаєш на подвір’я, щоб проробити кілька вправ фізичної зарядки. Це було знущання, зловтішна насмішка над нікчемними людьми, адже більшість із тих, хто мусив по команді присідати, не мали сили самостійно піднятися, а хто падав, того били ногами, палицями. Після зарядки – теж бігом до труби, пробитої в декількох місцях, що служила умивальником, підставляти своє худе, посиніле тіло під гострі цівки крижаної води. А тим часом у кімнатах повідчиняно навстіж усі вікна, в бараці гуляє дикий протяг. Та жевріла в серцях патріотів надія на скоре визволення.»

Йшов 1944 рік. Дихнуло свободою і випростовуються, як птахи проти вітру, радянські полонені. Оживають, ідуть за тим, хто сміливо бореться вивезти їх з неволі. Нічого їм не страшно. Поки теплиться життя в грудях – рвуться на схід, на Батьківщину. Серед полонених визріла думка втекти із острова на ворожому літаку. Сміливці гуртуються навколо Девятаєва – військового пілота, який керував підготовкою, що була довга і напружена. В лютому 1945 року команда В. Соколова в складі десяти чоловік розчищала майданчик від снігу. Німецький літак «Хейнкель – 111» – поруч.

Люди запалилися ідеєю втечі, надіються на крила літака. І почалася довга і напружена підготовка до втечі з острова на ворожому літаку». Тікати , сьогодні ж тікати ...

Не можна без хвилювання і водночас без захоплення дивитися на цю посивілу людину, слухати його розповідь: «Ми підкрадаємось до капоніра «хейкнеля», підповзаємо і раптом чуємо там, за валом, голоси. Падаємо обличчям у сніг. Стежимо за механіками. Нарешті ті пішли в їдальню. Чекали якусь хвилину. Кинулись до літака. Соколов обхопив Девятаєва, вхопився за крило. Нарешті Девятаєв у літаку. «Знімай чохли!», – почулася команда Соколову. Він швидко зірвав чохли, лопаті гвинта перед очима. «Та що це, чому літак не заводиться?» – чуємо голос Девятаєва, – «Немає акумуляторів ...» Ми з друзями швидко прикотили візок з акумуляторами. Ось коли ми дістали силу і крила. Думаємо: «Тепер покажемо хто ми і на що ми здатні!» І раптом земля побігла, попливла, полетіла перед нами. Думками, почуттями ми полинули в небо. Нелегко було злетіти з цього пекельного острова. На краю смерті стояли втікачі. Важкий літак повис у повітрі. Під його крилами і близько - близько пропливли стволи зенітних гармат, мокре обмінене каміння. Прощавай, пекельна земля невільництва! Прощавай концтабірний острів Узедом! Свобода відкрила нам свої обрії!»

Втеча з пекла здійснена. Де приземлився літак, вони не знали. Посадили його в полі, коли не стало пального. До них бігли люди. Здалеку не могли зрозуміти, хто вони. Та ось на шапках помітили червоні зірки. Свої, рідні! Обіймалися, цілувалися.

Звідки вони ці люди, одягнені у смугастий арештантський одяг? А вони стояли біля німецького літака і витирали свої скупі чоловічі сльози, болючі і важкі, але сльози радості, бо побачили свою землю, почули рідну мову.

Та війна ще не скінчилася, продовжувалась вона і для друзів-втікачів. З частинами радянської армії вони вирушили на фронт і гідно завершили війну.

Подвиг є подвиг.

Але цей – незвичайний

Шана і нагороди розшукали всіх учасників героїчної втечі. У М.П. Девятаєва засяяла на грудях Золота Зірка Героя Радянського Союзу, М.О. Ємець нагороджений орденом Другої світової війни I ступеня.

У жовтні 1957 року було знято передачу «Люди несгибаемой воли» – про подвиг Героя Радянського Союзу М.П. Девятаева. У підготовці та трансляції передачі брав участь і М.О Ємець. Про себе говорити не любив, більше згадував фронтових друзів, важкі роки війни.

Після війни багато працював. Про роботу говорив з гордістю та захопленням, був справжнім хазяїном на своєму місці, виховав шістьох дітей, справжніх громадян України.

Карта острова Узедом з базою «Пенемюнде» на березі Балтійського моря

Лекція для учнів закладу

61143
Харків,
вулиця Велика Кільцева,12

Телефон: (057)3961657
Факс: (057)3961657
Эл. почта:
sch168@kharkivosvita.net.ua

Представники спілки ветеранів Орджонікідзевського району Омельченко Маргарита Єфимівна та Мізяк Анна Михайлівна провели у 8-А та 10-А класах уроки-пам'яті "Україна пам'ятає подвиг солдата".

Святкове привітання

У ХЗОШ № 168 кожен рік святкується день Перемоги. Цей день дуже насичений святковим концертом, який готують учні 7-9-х класів разом із вчителем історії Мотузкою С.М. На свято ми запрошуємо ветеранів Другої світової війни, які прожи-

вають на нашому мікрорайоні "Горизонт", серед яких Дідора Лідія Миколаївна.

Бажаємо нашим ветеранам міцного здоров'я та мирного неба над головою! Вітаємо з Днем Перемоги!

Героїв мало вже лишилось,
Покрила скроні сивина .
А щастя у серцях з'явилось,
Лише в душі гримить війна.
На грудях ордени, медалі ,
В строю їх чутно тихий дзвін.
Нам ветерани врятували долі ,
За це їм наш низький уклін !!!